

REJESTR DOTYCZY:

CHELCHOWSKI Eugeniusz

s/c i

z d.

* 17 czerw. 1892 Chorzwie na wileńszczyźnie
w

kraj:

+ 11 stycz. 1954 w Londynie

kraj: U.K.

Kensal Green Cemetery
pochowany:

nr grobu:

Nr rejestracyjny

132 / 54

Nota zamieszczona:

w tomieII.....

częścipierwsza

Indeks

Copyright: 1970

B.O. Jeżewski

Źródła i bibliografia c.d.

znak rozpoznawczy

SEKRETARIAT
KÓŁ ODDZIAŁOWYCH

13 p. wt. wt.

CZŁONKOWSKA KARTA EWIDENCYJNA

1) NAZWISKO i IMIĘ: <i>Chelchowski Eugeniusz</i>	2) STOPIEŃ WOJSKOWY i STARSZ. lub DATA AWANSU <i>porucznik 11.12.1941 r.</i>	3) DATA URODZENIA: <i>17.6.1892</i>	4) RODZAJ BRONI (SŁUŻBY): <i>Kawaleria</i>
5) OSTATNIE FUNKCJE w P.S.Z. w OKRESIE 1939-1946 ROKU (wymienić 3 ostatnie funkcje i podać oddział w którym były pełnione): <i>zastępca oficera placu 5 Kres. Dyw. Piech. w Bratysławie dowódca 3. batalionu - oficer techniczny i dowódca plutonu transportowego (kawaleria) wykładowca mechaniki samochodowej - silnik. 2. lipca 1947 r.</i>			
6) SPECJALNOŚCI WOJSKOWE: <i>Samochody, silniki</i>		7) OSTATNI STAN ZDROWOTNY: a) obecny według oceny własnej <i>"E"</i> b) ostatnio posiadana kategoria zdrowia w wojsku <i>"A"</i>	
8) STAN RODZINNY: a) samotny (tak - nie) <i>tak</i> b) żonaty		c) ilość dzieci w wieku szkolnym do lat 18-tu d) ilość dzieci w wieku powyżej 18 lat <i>2</i> e) miejsce (kraj) zamieszkania rodziny <i>Polska</i>	

RAW

+ 1. T. 59 Londyn

9) ZAWÓD CYWILNY:

Rolnik-przemysłowiec

10) NABYTA SPECJALNOŚĆ I WYSZKOLENIE PO WOJNIE:

*Wkroczył do kręgu nauk politycz-
nych i społecznych*

11) OBECNY RODZAJ ZATRUDNIENIA:

publicysta

12) CZY NALEŻY DO INNEJ ORGANIZACJI O CHARAKTERZE KOMBATANCKIM ALBO SPOŁECZNYM POZA KOŁEM CEDZIAŁCOWYM - (wymienić nazwę tej organizacji):

S.P.R. koto VII.

Związek Ziem Północno-Wschodnich

13) DOKŁADNY ADRES POCZTOWY:

*E. Chelchowski, 13, Birch Grove, London, W.3.
(telefon A.C.O.-0260.)*

14) UWAGI:

132/54

S. P.

Eugeniusz CHEŁCHOWSKI

prezes Zarządu Głównego Związku Ziem Północno-Wschodnich R.P., członek Rady Zjednoczenia Polskiego w W. Brytanii, wiceprezes Rady Stowarzyszenia B. Sowieckich Więźniów Politycznych, por. rez. 13 p. UL. Wileńskich, urodzony w Chorzowie, Ziemi Wileńskiej, opatrzony świętymi Sakramentami, zmarł w Londynie 11 stycznia 1954 r., przeżywszy lat 61.

Pogrzeb odbędzie się w środę 20 stycznia br. o godz. 9.30 rano, na cmentarzu Kensal Green (dojazd kolejką podziemną do stacji Kensal Green).

Cześć Jego pamięci!

ZWIĄZEK ZIEM PŁN.-WSCHODNICH R.P.

ZJEDNOCZENIE POLSKIE W W. BRYTANII.

STOWARZYSZENIE B. SOWIECKICH WIĘŹNIÓW POLITYCZNYCH

KOŁO B. ŻOŁNIERZY 13 P. UL. WILEŃSKICH.

Związek Ziem Północno-Wschodnich R.P. zwraca się z apelem o składanie ofiar na Fundusz trwałego uczczenia pamięci Eugeniusza Chelchowskiego zamiast wieńców i kwiatów na Jego grób.

11363

Źródła i bibliografia:

Dziennik Polski .1.54 - nekrolog /organizacje/
S.K.O. - karta ewidencyjna

znak rozpoznawczy

18/ .I.54/
401

ś.p. EUGENIUSZ CHEŁCHOWSKI

Praca niniejsza zmarłego w styczniu 1954 roku Eugeniusza Chełchowskiego jest jego pracą ostatnią. Autor jej nabawił się zapalenia płuc podczas pożaru w gmachu „Białego Orła“, gdzie na 4-y m piętrze przewodniczył zebraniu Zarządu Głównego Związku Ziemi Północno-Wschodnich i wraz ze swymi kolegami został odcięty od wyjścia. Uratowała ich, nawpół przyduszonych dymem i żarem, straż ogniowa za pomocą drabiny, przystawionej z zewnątrz. Lecz chorego od dawna na astmę Chełchowskiego nie zdołała uratować nawet energiczna akcja lekarzy. Zmarł na posterunku walki o sprawę Ziemi Wschodnich Rzeczypospolitej, której na uchodźwie cały swój czas i siły poświęcił.

Urodził się E. Chełchowski na północno-wschodniej Wileńszczyźnie, w kraju o ludności mieszanej, przeważnie białoruskiej. Na tych rozległych, malowniczych ziemiach wyrósł, kształcił się, o nie walczył i dla nich pracował. Wyrósł w domu o wysokim poziomie intelektualnym i żarliwym patriotyzmie. Było to dziełem jego rodziców — Mariana i Zofii z Kowalewskich Chełchowskich. Ta atmosfera domowa oddziaływała silnie na ś.p. Eugeniusza. Od wczesnych lat okazywał on wielki instynkt społeczny i poczucie obowiązku wobec swego kraju rodzinnego.

Już jako gimnazysta w Mińsku był czynny w polskich organizacjach uczniowskich. Pracę tę kontynuował wśród społeczeństwa polskiego w czasie I wojny światowej, poczem od r. 1917 pochłonięto go wojsko. Jako oficer I korpusu polskiego, a w r. 1918 jako współorganizator samoobrony wileńskiej, następnie jako oficer 13 i 211 pułku ułanów, odbył kampanie wojenne 1919-1920 roku. Po demobilizacji zmuszony był porzucić zamiar dalszego kształcenia się i osiąść na majątku rodzinnym, Chorzowie w pow. mołodzieczańskim, by go ratować od upadku.

Warstwa społeczna, do której należał, z trudem przystosowywała się na Ziemiach Wschodnich do nowych warunków gospodarczych. Cechowało ją naogół zniechęcenie i zanik energii. Kurczyła się jej rola rozsądnika kultury na tych ziemiach. Chełchowski należał do wyjątków i w ciągu dwudziestolecia pomiędzy wojnami pełnił rolę przodownika w pracy społecznej i samorządowej w rodzinnym powiecie i w sercu kraju — w Wilnie. Pełnił ją z energią, zapałem i niesłabnącym optymizmem. Wierzył w przyszłość swego kraju i w siły naszej państwowej na nim tradycji. Był nacjonalistą polskim, lecz w jego nacjonalizmie nie było ostrza zwróconego przeciwko pobratymcom — Białorusinom, do których żywił uczucia starszego brata, a do przyrody, krajobrazu i obyczaju tego kraju był mocno przywiązany. Nosił w sobie przekonanie, że atrakcyjność i siła absorbcyjna kultury i państwowości polskiej jest dość wielka, aby skłonić Białorusinów do rozstrzygnięcia na korzyść Polski nieuniknionego, jego zdaniem, dylematu: Polska czy Rosja. W możliwość ostania się Białorusi, jako państwa zupełnie samodzielnego, nie wierzył.

W roku 1939 wrócił ponownie do służby żołnierskiej. Z rodzinnego Chorzowa poprzez Wilno, obóz internowanych na Litwie, obozy sowieckie, poprzez armię polską w Rosji, Bliski Wschód i Włochy zawiodła go droga żołnierska do Anglii. Tu wszystkie swe siły i całą energię po-

święcił najbliższej swemu sercu sprawie: odzyskania wolnej Rzplitej wraz z Ziemią Wschodnią. Pod kątem tej sprawy oceniał wszystko co się w koło niego działo. Uczucie górowało w jego myśleniu politycznym i na uczucia ludzkie głównie liczył, nie chcąc widzieć objawów ich przygasania.

Z właściwym mu zapętem wszedł do pracy Związku Ziemi Północno-Wschodnich, a w latach ostatnich, jako wiceprezes, a potem prezes jego zarządu głównego, położył wielkie dla związku zasługi. Z nadzwyczajną ofiarnością osobistą i inicjatywą dźwigał na swoich barkach ciężkie brzemie pracy organizacyjnej i wykonawczej. Jednocześnie w licznych artykułach, rozsyłanych po różnych czasopismach, budził uczucia i pamięć uchodźstwa polskiego o wielowiekowym dziedzictwie Rzeczypospolitej i o polskim na tych ziemiach dorobku politycznym i cywilizacyjnym. Pragnąc rozszerzyć swą wiedzę o problemach wschodnich uczęszczał w tym samym czasie na kurs Szkoły Nauk Politycznych i kurs ten ukończył.

Przedostatnią pracą Chełchowskiego był wykład o piśmiennictwie białoruskim, zamieszczony w tomie III „Almae Matris Vilnensis“ („Dzieje Ziemi W. Ks. Litewskiego“), wydawnictwie Społeczności Akademickiej Uniwersytetu Stefana Batorego na uchodźstwie.

Z Komisją Wschodnią Instytutu Badania Zagadnień Krajowych współpracował Chełchowski od chwili jej powstania w r. 1952. Ostatnim owocem tej jego pracy jest niniejsza broszura, dająca — choć niepełny z powodu braku źródeł, ale jedyńy dotąd obraz sytuacji na Ziemiach Wschodnich, zagrabionych przez Sowiety w r. 1939-40.

Tracimy w ś.p. Eugeniuszu Chełchowskim my wszyscy, którzy mimo różnic w poglądach na poszczególne kwestie, dzieliliśmy jego uczucia i dążenia, człowieka silnego duchem i wiarą, wielkiej energii i zasług, oddanego całkowicie sprawie, której służył.

Kazimierz Okulicz